

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ખંબમ રાજા રેડ્ડી અને અન્ય

વિરુદ્ધ

સરકારી વકીલ, આંધ્ર પ્રદેશના ઉચ્ચ ન્યાયાલય

સપ્ટેમ્બર 21, 2006

[એ. કે. માથુર અને અલ્ટમાસ કબીર, ન્યાયમુર્તીશ્રી]

ફોજદારી ટ્રાયલ- તબીબી પુરાવા દ્રશ્યમાન પુરાવાથી સમર્થિત નથી-
દ્રશ્યમાન પુરાવાના આધારે આરોપીને દોષિત ઠેરવવો- તેની યોગ્યતા-
ઠરાવ્યું- જ્યારે ઈજાઓને જે સંજોગોમાં તે પહોંચાડવામાં આવી હતી તેની સાથે
સાંકળવી શક્ય ન હોય ત્યારે અદાલતને દ્રશ્યમાન પુરાવાને નકારવાનો
વિવેકાધિકાર છે- હકીકતો પર, ઠરાવ્યું કે મૃતકના નાક અને કાનમાંથી કોઈ પણ
દબાયેલી ઈજા અને રક્તસ્રાવની ગેરહાજરીમાં, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીનો પુરાવો
કે મૃતકના માથા પર ભારે પથ્થર પડવાથી તેનું મૃત્યુ થયું, તે માન્ય ગણી શકાય

નહીં- તે અત્યંત અસંભવિત હતું કારણ કે આરોપીનો બચાવ કે તે પોલિયોથી અપંગ હોવાથી આવું કરી શકે નહીં અને તે સિવિલ સર્જનના પ્રમાણપત્ર દ્વારા સમર્થિત હતો

અપીલકર્તા પર મૃતકનું મૃત્યુ નીપજાવવા માટે અન્ય આરોપીઓ સાથે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ મુજબ, ઘટનાની રાત્રે, જ્યારે તે તેના પતિ સાથે સૂઈ રહી હતી ત્યારે અવાજ સાંભળીને જાગી ગઈ અને તેની ટોચ લાઈટના પ્રકાશમાં તેણે અપીલકર્તાને જોયો. તેણીના કહેવા મુજબ, જ્યારે કેટલાક આરોપીઓએ તેના હાથ પકડી રાખ્યા હતા અને મોઢું બંધ કરી દીધું હતું, ત્યારે અન્ય આરોપીઓએ અપીલકર્તાને હજી પણ ગાઢ નિંદ્રામાં રહેલા મૃતકની હત્યા કરવા માટે ઉશ્કેર્યો હતો. આવા ઉશ્કેરણી પર, અપીલકર્તાએ એક મોટો પથ્થર ઉપાડ્યો અને તેને મૃતકના માથા પર ફેંક્યો, જેના પરિણામે, તેને તેના માથા પર ગંભીર ઈજાઓ થઈ અને તેનું તત્કાળ મૃત્યુ થયું. તેણીની ફરિયાદ પર, કલમ ૩૦૨ સાથે કલમ ૩૪ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ એક કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. પોસ્ટ મોર્ટમ કરનાર ડૉક્ટર (પીડબ્લ્યુ-૩) નો અભિપ્રાય હતો કે મૃતકનું મૃત્યુ માથાની ઈજાઓને કારણે થયું હતું. અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે તે પોલિયોથી અપંગ હતો અને તેના સમર્થનમાં સિવિલ આસિસ્ટન્ટ સર્જન દ્વારા જારી કરાયેલું પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યું. આ આધારે તેણે દલીલ કરી કે તેના માટે ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર ઉપાડવો અને તેને મૃતકના માથા પર ફેંકવો અશક્ય હતું.

ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાના બચાવને સ્વીકાર્યો. તેણે એ પણ અવલોકન કર્યું કે બે વૃદ્ધ લોકો માટે એક યુવાન સ્ત્રી, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ને કાબૂમાં રાખવી અને તેને રોકવું , જેથી અપીલકર્તા મૃતકના માથા પર ભારે પથ્થર ઉપાડીને ફેંકી શકે અસંભવિત હતું . આ આધારે, તેણે તમામ આરોપીઓને નિર્દોષ છોડી મૂક્યા.

ઉચ્ચ અદાલતે રાજ્યની અપીલને મંજૂરી આપતા જણાવ્યું હતું કે (i) અપીલકર્તા અપંગ માણસ હતો તે દર્શાવવા માટે કોઈ સકારાત્મક પુરાવા નથી (ii) પોલિયોનો હુમલો હંમેશા પગ પર હતો અને હાથ પર નહીં અને અપીલકર્તા લગભગ 25 થી 30 કિલો વજનનો પથ્થર ઉપાડવા અને મૃતકના માથા પર ફેંકવા માટે પૂરતો મજબૂત હતો (iii) પીડબ્લ્યુ-1 પ્રેરિત વિશ્વાસનો પુરાવો (iv) આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ ગુનો, હત્યા હોવા છતાં, હત્યા સમાન ન હતો અને સંભવતઃ મૃતકને ગંભીર ઈજા પહોંચાડવાના હેતુથી કરવામાં આવ્યો હતો, અને તે મુજબ, આરોપી દોષિત હતા. આઈપીસીની કલમ 34 સાથે વાંચીને આઈપીસીની કલમ 326 હેઠળ ગુનો. એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ એ સ્વીકાર્યું હતું કે ગુનો આચરવામાં આવ્યા બાદ તેણે મૃતકના કાન, નાક કે મોઢામાંથી કોઈ લોહી નીકળતું જોયું ન હતું.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે કહ્યું:

૧. નીચેની બંને અદાલતોએ મૃતકને થયેલી ઈજાઓની પ્રકૃતિને અને તેને ફરિયાદી પક્ષની વાર્તા સાથે સહસંબંધિત કરવાનું અવગણ્યું. [જપ૩- D]

૨.૧. વર્તમાન કેસ દ્રશ્યમાન પુરાવા અને તબીબી પુરાવા વચ્ચેના વિરોધાભાસનું એક ઉદાહરણ છે, જ્યાં તબીબી પુરાવા દ્રશ્યમાન પુરાવાથી સમર્થિત નથી. [જપ૪- A, B]

૨.૨. મૃતકને થયેલી ઈજાઓ અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવાની તપાસ પર, એ જોવા મળશે કે ઈજાઓ દ્રશ્યમાન પુરાવા સાથે મેળ ખાતી નથી. મૃતકને થયેલી ઈજાઓ કોઈ પણ દબાયેલી ઈજા દર્શાવતી નથી જે હાજર હોવી જોઈએ જો કોઈ ભારે વસ્તુ જેમ કે ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર કોઈ વ્યક્તિના માથા પર પાડવામાં આવ્યો હોય. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩ જણાવે છે કે આંતરિક રીતે પુષ્કળ રક્તસ્રાવ થયો હતો, પરંતુ તેને બાહ્ય ઈજામાં કોઈ પુષ્કળ રક્તસ્રાવ મળ્યો ન હતો અને એ શક્યતા હતી કે જો ભૌતિક વસ્તુ નંબર એલ જેવી કોઈ વસ્તુથી હુમલો કરવામાં આવ્યો હોત તો નાક અને મોઢામાંથી લોહી નીકળ્યું હોત. જોકે, મૃતકની તપાસ કરતી વખતે, તેણે મોઢા કે નાકમાંથી લોહી નીકળતું જોયું ન હતું. તેની ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩ એ પણ અવલોકન કર્યું કે જો કોઈ ભારે વસ્તુ શરીરના કોઈ ચોક્કસ ભાગને સ્પર્શે, તો ત્યાં દબાયેલો ઘા અથવા ઈજા થશે. જોકે, તેના દ્વારા નોંધાયેલી ઈજાઓ, આવી પ્રકૃતિની કોઈ ઈજા દર્શાવતી નથી, જે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા ગુનાની જાણાવેલ હકીકત સાથે અસંગત છે. [જપ૩- D, E, F, G]

2.3. આવા કિસ્સામાં, સામાન્ય રીતે લાગુ કરવામાં આવતો સિદ્ધાંત એ છે કે સાક્ષીની જુબાની સ્વતંત્ર રીતે નક્કી થવી જોઈએ અને જો તે વિશ્વાસપાત્ર જણાય, તો તેને માત્ર એટલા માટે નકારી શકાય નહીં કારણ કે તે તબીબી અભિપ્રાયથી અલગ છે. જો કે, આ સિદ્ધાંતનો અમલ એ વાત પર નિર્ભર કરશે કે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી વાર્તા વિશ્વાસપાત્ર છે કે કેમ અને પીડિતને જે રીતે ઈજાઓ થઈ છે તે રીતે સંબંધિત હોઈ શકે છે. જો આંખની જુબાની એવી હોય કે ઈજાઓને તે સંજોગો સાથે જોડવી શક્ય ન હોય જેમાં તેમને લાદવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે, તો અદાલતને આંખના પુરાવાને સ્વીકારવાની વિવેકબુદ્ધિ નથી, દરેક કેસ તેના પોતાના તથ્યોના સમૂહને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવો પડે છે. [454-બી, સી, ડી]

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય વિ. ધારકોલે ઉર્ફે ગોવિંદ સિંહ અને અન્ય, [૨૦૦૪]

૧૩ એસસીસી ૩૦૮, અલગ પાડવામાં આવ્યો.

૨.૪. તાત્કાલિક કેસમાં, કોઈ પણ દબાયેલી ઈજાની ગેરહાજરીમાં અને મૃતકના નાક અને કાનમાંથી કોઈ પણ રક્તસ્રાવની ગેરહાજરીમાં, જે રીતે ઘટના બની હોવાનું કહેવાય છે તે અંગે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવાને માન્યતા આપવી શક્ય નથી. [૪૫૪- E, F]

૩. ઉચ્ચ અદાલતે એવું અવલોકન કરવામાં પણ ભૂલ કરી છે કે આરોપી નંબર-૧ અપંગ છે તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ સકારાત્મક પુરાવા નથી.

ઉચ્ચ અદાલતે એવી ધારણા પર આગળ વધ્યા છે કે પોલિયોનો હુમલો હંમેશા પગ પર હોય છે અને હાથમાં નહીં, તેથી જે વ્યક્તિ પોલિયોના હુમલાથી પીડાતી હતી તે તેના હાથથી લગભગ 25 થી 30 કિલો વજનનો પથ્થર ઉપાડવા સક્ષમ હતી. સત્ર ન્યાયાધીશે હકીકતમાં સિવિલ આસિસ્ટન્ટ સર્જન દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પ્રમાણપત્રનો ઉલ્લેખ કર્યો છે કે અપીલકર્તા નંબર 1 નો જમણો પગ પોલિયોથી પ્રભાવિત થયો હતો અને તે એસ્કોર્ટની સહાય વિના મુસાફરી કરવામાં અસમર્થ હતો. અપીલકર્તા નંબર 2 એકની અપંગતાના સંદર્ભમાં નકારાત્મક પણ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા જેમાં તેને પોલિયો દ્વારા હુમલો કરવામાં આવ્યો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. અપીલકર્તા નંબર 3 માટે તેની શારીરિક સ્થિતિમાં 25 થી 30 કિલો વજનનો પથ્થર ઉપાડવો અત્યંત અસંભવિત હતો. એકસાથે લેવામાં આવેલા બે સંજોગો ફરિયાદી પક્ષના કેસ અને પીડિતાની હત્યા કઈ રીતે કરવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે તે અંગે પૂરતી શંકા પેદા કરે છે. [454-એફ, જી, એચ; 455-એ, બી]

ફોજદારી અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

ફોજદારી અપીલ નંબર 329/2000.

આંધ્ર પ્રદેશના હૈદરાબાદની હાઈકોર્ટના ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૬૯૪/૧૯૯૭ માં તારીખ ૩૧.૮.૧૯૯૯ ના અંતિમ ચુકાદા અને હુકમથી.

અપીલકર્તાઓ વતી એસ. સદાશિવ રેડ્ડી અને એસ. ઉષા રેડ્ડી.

પ્રતિવાદીઓ માટે વિનય કુમાર અને ડી. ભારતી રેડ્ડી.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમુર્તીશ્રી અલ્તમસ કબીર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

અહીંયા અપીલકર્તાઓ અને એક ખંભમ પાય રેડ્ડી પર ખંભમ વેંકટરામણ રેડ્ડીનું મૃત્યુ નીપજાવવા બદલ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. જ્યારે અપીલકર્તા નં. ૧ પર કલમ ૩૦૨ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી, ત્યારે અન્ય બે આરોપીઓ પર કલમ ૩૦૨ ભારતીય દંડ સંહિતા સાથે કલમ ૩૪ ભારતીય દંડ સંહિતા, વૈકલ્પિક રીતે કલમ ૩૦૨ ભારતીય દંડ સંહિતા સાથે કલમ ૧૧૪ ભારતીય દંડ સંહિતા અને કલમ ૩૪૨ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.

ખંભમ વેંકટરામણ રેડ્ડીનું મૃત્યુ હત્યાનું હતું તે સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ ૧; ૨, ૩, ૮ અને ૧૧ ના પુરાવા પર આધાર રાખ્યો હતો. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ મૃતકની વિધવા છે. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૨ મૃતકના પિતા છે અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩ ડૉક્ટર છે જેમણે ખંભમ વેંકટરામણ રેડ્ડીના શરીરનું પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૮ તપાસના સાક્ષીઓમાંના એક છે અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧૧ પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર છે જેમણે તપાસ કરી હતી અને જુબાની આપી હતી કે તેમને મૃતકની ડાબી આંખની નજીક તેમજ ડાબા અંગૂઠા પર ઈજા મળી હતી.

ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે ભોગ બનનાર અને આરોપી વ્યક્તિઓ એકબીજા સાથે સંબંધિત હતા. ૧લો આરોપી, આરોપી નં. ૨ અને ૩ નો પુત્ર છે અને ૩જો

આરોપી, બીજા આરોપીનો પતિ છે. ૩જો આરોપી અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૨, ખંભમ ગંગી રેહી, જે મૃતકના પિતા છે, ભાઈઓ હતા. ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ હતો કે આરોપીઓ અને મૃતકના પરિવાર વચ્ચેના સંબંધો તણાવપૂર્ણ હતા અને બંને જૂથો વચ્ચે દુશ્મની ચાલી રહી હતી.

ફરિયાદી પક્ષ મુજબ, ૮મી મે, ૧૯૯૪ ના રોજ, મૃતકે તેના ડાંગરના પાકની લણણી કરી અને તેને કોરાપાર્થિવરીપલ્લે બસ સ્ટોપ નજીક થેલાબંદા પર એક ઢગલામાં મૂક્યો અને તે રાત્રે મૃતક અને તેની પત્ની, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧, તેની દેખરેખ રાખવા માટે ડાંગરના ઢગલા પાસે સૂઈ ગયા. ૧૦મી મે, ૧૯૯૪ ના વહેલી સવારે, આરોપીઓ થેલાબંદા તરફ આગળ વધી રહ્યા હોવાનું કહેવાય છે અને એક આર. વેંકટરામણ જે તેના ખેતરોને પાણી આપી રહ્યો હતો તેણે તેના ટોચ લાઈટનો પ્રકાશ તેમના પર કેન્દ્રિત કર્યો હોવાનું કહેવાય છે. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ આરોપી વ્યક્તિઓના થેલાબંદા તરફ આગળ વધવાનો અવાજ સાંભળીને જાગી ગયા હોવાનું કહેવાય છે અને તેણીના ટોચ લાઈટના પ્રકાશમાં તેણીએ આરોપી વ્યક્તિઓને જોયા અને ઓળખ્યા હોવાનો દાવો કરે છે. તેણીના કહેવા મુજબ, આરોપી નં. ૨ અને ૩ એ તેના હાથ પકડી રાખ્યા હતા અને તેના મોઢામાં કપડું ભરીને તેને બૂમો પાડતા અટકાવી હતી. તે જ સમયે, ૩જા આરોપીનં ૧ આરોપીએ હજી પણ ગાઢ નિંદ્રામાં રહેલા મૃતકની હત્યા કરવા માટે ઉશ્કેર્યો. આવા ઉશ્કેરણી પર, આરોપી નં. ૧એ એક મોટો પથ્થર ઉપાડ્યો અને તેને મૃતકના માથા પર ફેંક્યો હોવાનું કહેવાય છે, જેના પરિણામે, મૃતકને તેના માથા પર ગંભીર ઈજાઓ થઈ અને તેનું તત્કાળ મૃત્યુ થયું.

ગુનો આચર્યા બાદ, આરોપી નં. ૧ થી ૩ ભાગી ગયા અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ એ બૂમ પાડી. બૂમ સાંભળીને, એક શ્રીવર્ગની ગુરવાઈયા, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૭, જે ગુનાના સ્થળ નજીક પોતાના ડાંગરની દેખરેખ રાખી રહ્યા હોવાનું જણાવેલ છે., તેમણે પોતાની ટોચ લાઈટ કેન્દ્રિત કરી અને આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને ભાગતા જોયા. ત્યારબાદ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૭ ઘટનાસ્થળે દોડી ને ગયા અને મૃતકને માથાની ઈજા સાથે જોયું. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ એ તેમને ઘટનાનું વર્ણન કર્યું હોવાનું કહેવાય છે અને પછી તેણી ગામમાં ગઈ અને તેના પરિવારના સભ્યોને આ ઘટના વિશે જાણ કરી.

૧૦મી મે, ૧૯૯૪ ના રોજ, સવારે લગભગ ૧૦:૦૦ વાગ્યે, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ એ એક ફરિયાદ નોંધાવી જે કલમ ૩૦૨ સાથે કલમ ૩૪ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ ગુના નંબર ૯/૧૯૯૪ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. તે જ દિવસે, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧૧, એક પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૮ ની હાજરીમાં મૃતદેહની તપાસ કરી અને ત્યારબાદ મૃતદેહને પોસ્ટમોર્ટમ કરવા માટે પિલરની સરકારી હોસ્પિટલમાં મોકલવામાં આવ્યો. મૃતદેહની તપાસ કરનાર ડૉક્ટરનો અભિપ્રાય હતો કે મૃતકનું મૃત્યુ માથાની ઈજાઓને કારણે થયું હતું.

તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, તપાસ અધિકારીએ ત્રણેય આરોપીઓ વિરુદ્ધ આરોપનામું દાખલ કર્યું, જેમણે ઘટનામાં તેમની સંડોવણીનો ઇનકાર કર્યો અને દાવો કર્યો કે બે જૂથો વચ્ચે ચાલી રહેલી દુશ્મની ના કારણે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા હતા. તે પણ આરોપીનો બચાવ હતો કે ફરિયાદી પક્ષના

સાક્ષી-૧ દ્વારા વર્ણવેલી વાર્તા સ્વીકારવી જોઈએ નહીં કારણ કે આરોપી નં. ૧ પોલિયોથી પીડિત હતો અને તે રોગથી અપંગ હોવાને કારણે, તે કોઈ સહાયક વિના લાંબા સમય સુધી ચાલી શકવા અસમર્થ હતો. હકીકતમાં, એક ડૉ. એમ. વેંકટાદ્રી, સિવિલ આસિસ્ટન્ટ સર્જન, ગાંધી હોસ્પિટલ, સિકંદરાબાદ દ્વારા પમી જાન્યુઆરી, ૧૯૯૪ ના રોજ જારી કરાયેલું એક પ્રમાણપત્ર, જે બચાવ પક્ષ વતી દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, તે દર્શાવે છે કે અહીંયા અપીલકર્તા આરોપી નં. ૧ કાયમી રીતે અપંગ છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેની શારીરિક અક્ષમતાને કારણે, અપીલકર્તા નં. ૧ માટે ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર ઉપાડવો અને તેને મૃતકના માથા પર ફેંકવો અશક્ય હતો.

બચાવ પક્ષ વતી રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાથી, વિદ્વાન સેશન્સ જજે જોયું કે સંબંધિત સમયે અપીલકર્તા નં. ૨ ૫૯ વર્ષના હતા અને =ત્રીજો આરોપી ૬૮ વર્ષનો હતો. વિદ્વાન સેશન્સ જજે પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરતા ફરિયાદી પક્ષની વાર્તાને અસંભવિત માની, તેમના નિર્ણયનો આધાર એ પુરાવા પર રાખ્યો કે અહીંયા અપીલકર્તા નં. ૧ પોલિયોથી અપંગ હતો અને ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો ભારે પથ્થર ઉપાડવો તેના માટે શારીરિક રીતે અશક્ય હતું. વિદ્વાન સેશન્સ જજે એ પણ અવલોકન કર્યું કે બે વૃદ્ધ લોકો માટે એક યુવાન સ્ત્રી, એટલે કે, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ને કાબૂમાં રાખી અને તેને ગતિહીન કરો, જેથી અપીલકર્તા નં. ૧ મૃતકના માથા પર ભારે પથ્થર ઉપાડીને ફેંકી શકે.તેવુ અસંભવિત જણાએલ છે

ઉપરોક્ત ચર્ચા પર આધાર રાખી, વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશે ત્રણેય આરોપીઓને તેમની સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા હતા.

આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં, હાઈકોર્ટે વિદ્વાન સેશન્સ જજના તારણો સાથે અસંમતિ દર્શાવી અને અવલોકન કર્યું કે અપીલકર્તા નં. ૧ અપંગ માણસ છે તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ હકારાત્મક પુરાવા નથી. હાઈકોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું કે જો અપીલકર્તા નં. ૧ ને પોલિયોનો હુમલો થયો હતો તે બચાવ પક્ષની વાર્તા સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, આવા હુમલા હંમેશા પગ પર થાય છે અને હાથ પર નહીં અને આવી ધારણા પર, હાઈકોર્ટે એવા તારણ પર પહોંચી કે અપીલકર્તા નં. ૧ ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર ઉપાડવા અને તેને મૃતકના માથા પર ફેંકવા માટે પૂરતો શક્તિશાળી હતો. હાઈકોર્ટે એ પણ ઠરાવ્યું કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવા વિશ્વાસપાત્ર છે અને તેના પર અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી. આવા તારણ પર, હાઈકોર્ટે આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને મૃતકના મૃત્યુ માટે જવાબદાર ઠેરવ્યા.

જોકે, હાઈકોર્ટનો મત હતો કે આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા આચરવામાં આવેલો ગુનો, ભલે હત્યાનો હોય, પણ તે ખૂન બરાબર નથી અને સંભવતઃ મૃતકને ગંભીર ઈજા પહોંચાડવાના ઈરાદાથી આચરવામાં આવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે તે મુજબ આરોપી વ્યક્તિઓને કલમ ૩૨૬ ભારતીય દંડ સંહિતા સાથે કલમ ૩૪ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવ્યા અને આરોપી નં. ૧ અને ૨ ને દોષિત ઠેરવ્યા અને તેમાંથી દરેકને સાત વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ ભરવાની સજા સંભળાવી. દંડ ન ભરે તો, વધુ એક

મહિનાની સખત કેદ ભોગવવી પડશે. આરોપી નંબર ૩ નું ટ્રાયલ દરમિયાન મૃત્યુ થયું હોવાથી, તેની સામેનો કેસ સમાપ્ત થઈ ગયો.

આ અપીલ આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા દોષિત ઠેરવવા અને સજાના ઉપરોક્ત ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે.

જ્યારે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલો કેસ કે આરોપી નંબર ૧ પોલિયોના હુમલાને કારણે અપંગ થઈ ગયો હતો અને ગુનો કરવાના હેતુથી રૂપ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર ઉપાડવામાં શારીરિક રીતે અસમર્થ હતો, તે નીચેની બંને અદાલતો દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે આ બંને અદાલતોએ મૃતકના શરીર પર પોસ્ટમોર્ટમ તપાસ કરનાર ડૉક્ટર દ્વારા મૃતકના શરીર પર મળેલી ઈજાઓની પ્રકૃતિને અવગણી હોય તેવું લાગે છે. કારણ કે, આપણે પાછળથી ઈજાઓનો ઉલ્લેખ કરવાનો અવસર મળશે, તે નીચે મુજબ પુનરાવર્તિત કરવામાં આવી છે:

“ (૧) ડાબા ગાલ પર ૫ x ૬ સે.મી. ના કદનો ઉઝરડો.(૨) ડાબી નાની આંગળી પર ૨ x ૩ સે. મી. કદના ઘામાથા અને ગરદનના વિરછેદન પર: –

(i) ઉપલા હાડકાંનું અસ્થિભંગ ૨૩ સે. મી.ડાબી બાજુનું કદ જે બાહ્ય ઈજા નંબર ૧ ને અનુરૂપ છે

((ii) ડાબી બાજુએ આવેલા ૩,૪ સે. મી. કદના હાડકાનું અસ્થિભંગ(૩) મગજના ડાબા પાર્શ્વીય વિસ્તાર પર લગભગ ૩ x ૪ સે. મી. કદમાં હાજર સંમિશ્રણ.

((iv) કપાલમાં લગભગ ૫૦૦ મિલી રક્તસ્ત્રાવયુક્ત પ્રવાહી હોય છે.

ગરદનના સ્નાયુઓ સામાન્ય હોય છે. હાયોઇડ હાડકાં અકબંધ છે.

છાતી: પાંસળીઓ સામાન્ય હોય છે.

હૃદય અને ફેફસાં સામાન્ય છે. પેટ: પેટમાં શાકભાજી સાથે મિશ્રિત અપચિત ખોરાકના કણો હોય છે. ગેસ સાથે ફેલાયેલ આંતરડા

લીવર, પ્લીહા અને બંને કિડની સામાન્ય છે. મૂત્રાશય ખાલી છે. કોથળી અને અંડકોષ સામાન્ય છે."

અપીલકર્તાઓ વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો મુખ્ય આધાર અપીલકર્તા નં. ૧ ને પોલિયોનો હુમલો થયો હતો જેના કારણે તે અપંગ થઈ ગયો હતો અને ગુનો કરવા માટે ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનના પથ્થર જેવી ભારે વસ્તુ ઉપાડવાનું તેના માટે અશક્ય બની ગયું હતું તે વાત પર કેન્દ્રિત હતો. અપીલકર્તાઓની વધુ દલીલ એ હતી કે હાઈકોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી હતી કે તેના પુરાવામાં ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ એ સ્વીકાર્યું હતું કે તેણે ગુનો આચરવામાં આવ્યા બાદ મૃતકના કાન, નાક કે મોઢામાંથી કોઈ લોહી નીકળતું જોયું ન હતું. ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૭ ના નિવેદનોમાં કેટલીક મહત્વપૂર્ણ વિસંગતતાઓ પણ દર્શાવવામાં આવી હતી કે શું તેણે ખરેખર આરોપીને તેની ટોચ લાઈટના પ્રકાશમાં

જોયો હતો. એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે તેણે તેની જુબાનીમાં જણાવ્યું હતું કે તે બૂમો સાંભળીને જાગી ગયો હતો અને ત્યારબાદ તેણે તેની ટોચ લાઈટ ચાલુ કરી હતી જેની મદદથી તેણે આરોપી વ્યક્તિઓને ઘટનાસ્થળેથી ભાગતા જોયા હતા, ત્યારે કલમ ૧૬૧ સીઆરપીસી હેઠળ આપેલા તેના નિવેદનમાં, તેણે ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે તે ઘટના સમયે કૃષિ કામગીરીમાં વ્યસ્ત હતો.

રાજ્ય વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોએ હાઈકોર્ટના તર્કને સમર્થન આપ્યું હતું અને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ભલે એકમાત્ર પ્રત્યક્ષદર્શી, જે મૃતકની પત્ની હતી, તેના પુરાવા અડગ રહ્યા હતા અને જે રીતે ઘટના બની હતી તે અંગે તેના પુરાવા પર અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નહોતું. એ પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે મૃતકને થયેલી ઈજાઓ એક ભારે વસ્તુ, જેમ કે પથ્થર, ભોગ બનનારના માથા પર ફેંકવામાં આવે તેના દ્વારા થવા માટે સક્ષમ હતી. હકીકતમાં, રાજ્યનો વલણ એ હતો કે ઈજાઓ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવા દ્વારા સમર્થિત હોવાથી, હાઈકોર્ટે આરોપીને ખંભમ વેંકટરામણ રેડ્ડીનું મૃત્યુ નીપજાવવા માટે યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવ્યો હતો, ભલે તેને મારવાનો કોઈ ઈરાદો ન હતો. તેથી, અપીલ હેઠળના હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ નહોતું.

અહીં અગાઉ સૂચવ્યા મુજબ, નીચેની બંને અદાલતોએ મૃતકને થયેલી ઈજાઓની પ્રકૃતિની અવગણના કરી હોવાનું જણાય છે અને તે જ કાર્યવાહીની વાર્તા સાથે સહ-સંબંધિત છે.

મૃતકને થયેલી ઈજાઓ અને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવાની તપાસ પર, એ જોવા મળશે કે ઈજાઓ દ્રશ્યમાન પુરાવા સાથે મેળ ખાતી નથી. મૃતકને થયેલી ઈજાઓ, જે ઉપર દર્શાવવામાં આવી છે, તે કોઈ પણ દબાયેલી ઈજા દર્શાવતી નથી જે હાજર હોવી જોઈએ જો ૨૫ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર જેવી કોઈ ભારે વસ્તુ કોઈ વ્યક્તિના માથા પર પાડવામાં આવી હોય. તેની જુબાનીમાં, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩, જેમણે પોસ્ટમોર્ટમ તપાસ કરી હતી, તેમણે જણાવ્યું કે આ તાત્કાલિક કેસમાં, આંતરિક રીતે પુષ્કળ રક્તસ્રાવ થયો હતો પરંતુ તેમને બાહ્ય ઈજામાં કોઈ પુષ્કળ રક્તસ્રાવ મળ્યો ન હતો અને આ તાત્કાલિક કેસમાં, જો રજુ મુદદામાલ આર્ટીકલ નંબર ૧ જેવી કોઈ વસ્તુથી હુમલો કરવામાં આવ્યો હોત તો નાક અને મોઢામાંથી લોહી નીકળવાની શક્યતા હતી. જોકે, મૃતકની તપાસ કરતી વખતે, તેણે મોઢા કે નાકમાંથી લોહી નીકળતું જોયું ન હતું. ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩ એ પણ અવલોકન કર્યું છે કે જો કોઈ ભારે વસ્તુ શરીરના કોઈ ચોક્કસ ભાગને સ્પર્શે, તો ત્યાં દબાયેલો ઘા અથવા ઈજા થશે. જોકે, તેના દ્વારા નોંધાયેલી ઈજાઓ, આવી પ્રકૃતિની કોઈ ઈજા દર્શાવતી નથી, જે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા ગુનાની થિયરી સાથે અસંગત છે.

કોક્સે તેમના "મેડિકલ જ્યુરિસ્પ્રુડન્સ અને ટોક્સિકોલોજી" માં, માથાની ઈજાઓ સાથે કામ કરતી વખતે, વિવિધ પ્રકારના અસ્થિભંગનું વર્ણન કર્યું છે. તેમણે "દબાચેલા અસ્થિભંગ" નું *નીચેના શબ્દોમાં* વર્ણન કર્યું છે:

"દબાચેલું *અસ્થિભંગ*: આને સિન્નેચર ફ્રેક્ચર અથવા ફ્રેક્ચર એ લા સિન્નેચર તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે કારણ કે તેમની પેટર્ન કેટલીકવાર તે હથિયાર જેવું લાગે છે જેના કારણે તે થયું હતું. નાના પ્રહારવાળી સપાટીવાળા ભારે હથિયારો, દા.ત. કુહાડી, હથોડી, પથ્થર વગેરે, સ્થાનિક દબાચેલા અસ્થિભંગનું કારણ બને છે."

વર્તમાન કેસ દ્રશ્યમાન પુરાવા અને તબીબી પુરાવા વચ્ચેના વિરોધાભાસનું એક ઉદાહરણ છે, જ્યાં તબીબી પુરાવા દ્રશ્યમાન પુરાવાથી સમર્થિત નથી. આવી પરિસ્થિતિમાં અપીલકર્તાઓ વતી, આ કોર્ટના સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિ. ધારકોલે ઉર્ફે ગોવિંદ સિંહ અને અન્ય, જે [૨૦૦૪] ૧૩ એસસીસી ૩૦૮ માં નોંધાયેલા ચુકાદાના આધારે રજૂઆત કરવામાં આવી હતી, જ્યાં તબીબી પુરાવા દ્રશ્યમાન પુરાવા સાથે *ભિન્ન હતા, પ્રત્યક્ષદર્શીની જુબાનીનો સ્વતંત્ર રીતે નિર્ણય થવો જોઈએ અને જો તે વિશ્વાસપાત્ર જણાય, તો તેને ફક્ત એટલા માટે રદ કરી શકાય નહીં કે તે તબીબી અભિપ્રાય સાથે ભિન્ન છે. જ્યારે ઉપરોક્ત ચુકાદામાં સમજાવવામાં આવેલા સિદ્ધાંત સાથે કોઈ મતભેદ હોઈ શકે નહીં, ત્યારે તેનો ઉપયોગ એના પર આધાર રાખશે કે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલી વાર્તા વિશ્વાસપાત્ર છે કે કેમ અને તેને જે રીતે રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે રીતે ભોગ બનનારને થયેલી ઈજાઓ સાથે સાંકળી શકાય છે કે કેમ. જો દ્રશ્યમાન*

જુબાની એવી હોય કે ઈજાઓને જે સંજોગોમાં તે પહોંચાડવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે તેની સાથે સાંકળવી શક્ય ન હોય, તો અદાલતને દ્રશ્યમાન પુરાવાને સ્વીકાર ન કરવાનો વિવેકાધિકાર છે. ધારકોલેના કેસ (ઉપરોક્ત) માં દર્શાવવામાં આવેલો સિદ્ધાંત યોગ્ય કેસમાં લાગુ કરી શકાય છે, પરંતુ દરેક કેસનો નિર્ણય તેની પોતાની સમગ્ર હકીકતો ને ધ્યાનમાં રાખીને થવો જોઈએ.

આ તાત્કાલિક કેસમાં, કોઈ પણ દબાયેલી ઈજાની ગેરહાજરીમાં અને મૃતકના નાક અને કાનમાંથી કોઈ પણ રક્તસ્રાવની ગેરહાજરીમાં, જે રીતે ઘટના બની હોવાનું કહેવાય છે તે અંગે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૧ ના પુરાવાને અમે માન્યતા આપી શકતા નથી.

આ ઉપરાંત, હાઈકોર્ટે એ અવલોકન કરવામાં પણ ભૂલ કરી છે કે આરોપી નં. ૧ અપંગ છે તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ હકારાત્મક પુરાવા નથી. હાઈકોર્ટે એ ધારણા પર કાર્યવાહી કરી છે કે પોલિયોનો હુમલો હંમેશા પગ પર થાય છે અને હાથ પર નહીં, તેથી જે વ્યક્તિને પોલિયોનો હુમલો થયો હોય તે તેના હાથ વડે રૂપ થી ૩૦ કિલોગ્રામ વજનનો પથ્થર ઉપાડવા સક્ષમ હતો. વિદ્વાન સેશન્સ જજે, હકીકતમાં, ડૉ. એમ. વેંકટાદ્રી, સિવિલ આસિસ્ટન્ટ સર્જન, ગાંધી હોસ્પિટલ, સિકંદરાબાદ દ્વારા પમી જાન્યુઆરી, ૧૯૯૪ ના રોજ જારી કરાયેલા પ્રમાણપત્રનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે મુજબ અપીલકર્તા નં. ૧ નો જમણો પગ પોલિયોથી અસરગ્રસ્ત થયો હતો અને તે કોઈ સહાયક વિના મુસાફરી કરવા અસમર્થ હતો. અપીલકર્તા નં. ૧ ની અપંગતા અંગેના નેગેટિવ્સ જેમાં તેને

પોલિયોનો હુમલો થયો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું તે પણ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તા નંબર ૧ માટે ૨૫ થી ૩૦ વજનનો પથ્થર ઉચકવા માટે આ બે સંજોગોને એકસાથે લેતા, ફરિયાદી પક્ષના કેસ અને જે રીતે ભોગ બનનારની હત્યા કરવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે તે અંગે પૂરતી શંકા ઊભી થાય છે.

પરિણામે, અપીલ સફળ થાય છે અને તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અહીંયા અપીલકર્તાઓની દોષિત ઠેરવવાની અને સજાની કાર્યવાહી રદ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓ જામીન પર છે. તેમને તેમના જામીન બોન્ડમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે અને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all

practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.